NUMERIKUS ASZTROFIZIKA KUTATÓCSOPORT A KONKOLY CSILLAGÁSZATI INTÉZETBEN

Konkoly Observatory's

Computational Astrophysics Group

Forgácsné Dajka Emese*, (ELTE) Király Sándor (Konkoly Obs.) Kovács Tamás*, (Konkoly Obs.) Moór Attila, (Konkoly Obs.) Regály Zsolt* (Konkoly Obs.) Sándor Zsolt* (Konkoly Obs.) Szabó Róbert (Konkoly Obs.) Süli Áron* (ELTE) Tarczay-Nehéz Dóra (ELTE)

Juhász Attila (Cambridge Uni.) Wilhelm Kley (Tüebingen Uni.) Cornelis P. Dullemond (ITA) Eduard Vorobyov (Vienna Uni.)

- KORONG-BOLYGÓ KÖLCSÖNHATÁS vizsgálata numerikus hidrodinamikai és N-body szimulációk segítségével (GPU és párhuzamosított CPU kódokkal)
- BOLYGÓKELETKEZÉSI ELMÉLETEK vizsgálata különös tekintettel a korongbolygó kapcsolatára, planetezimálok dinamikájára, valamint különböző típusú bolygómigrációkra
- **PORTRANSZPORT ÉS PLANETEZIMÁL-KELETKEZÉSEK** vizsgálata protoplanetáris korongokban, részecske- és kétkomponensű folyadék modellekkel
- BOLYGÓRENDSZEREK KAOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK és hosszúidejű stabilitásának vizsgálata hatékony káoszdetektálási módszerekkel és nagypontosságú numerikus integrátorokkal
- NAGY FELBONTÁSÚ INFRAVÖRÖS SPEKTROSZKÓPIAI megfigyelések ESO VLT/CRIRES müszerrel, protoplanetáris korongok molekuláris abszorpciójának és emissziójának modellezése radiatív transzfer módszerrel
- **PROTOPLANETÁRIS- ÉS TÖRMELÉKKORONGOK** nagyszögfelbontású rádióinterferometriás képek (ALMA és MATISSE műszerekkel) modellezése radiatív transzfer módszerrel

- KORONG-BOLYGÓ KÖLCSÖNHATÁS vizsgálata numerikus hidrodinamikai és N–body szimulációk segítségével (GPU és párhuzamosított CPU kódokkal)
- BOLYGÓKELETKEZÉSI ELMÉLETEK vizsgálata különös tekintettel a korongbolygó kapcsolatára, planetezimálok dinamikájára, valamint különböző típusú bolygómigrációkra
- **PORTRANSZPORT ÉS PLANETEZIMÁL-KELETKEZÉSEK** vizsgálata protoplanetáris korongokban, részecske- és kétkomponensű folyadék modellekkel
- BOLYGÓRENDSZEREK KAOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK és hosszúidejű stabilitásának vizsgálata hatékony káoszdetektálási módszerekkel és nagypontosságú numerikus integrátorokkal
- NAGY FELBONTÁSÚ INFRAVÖRÖS SPEKTROSZKÓPIAI megfigyelések ESO VLT/CRIRES müszerrel, protoplanetáris korongok molekuláris abszorpciójának és emissziójának modellezése radiatív transzfer módszerrel
- PROTOPLANETÁRIS- ÉS TÖRMELÉKKORONGOK nagyszögfelbontású rádióinterferometriás képek (ALMA és MATISSE műszerekkel) modellezése radiatív transzfer módszerrel

- KORONG-BOLYGÓ KÖLCSÖNHATÁS vizsgálata numerikus hidrodinamikai és N–body szimulációk segítségével (GPU és párhuzamosított CPU kódokkal)
- BOLYGÓKELETKEZÉSI ELMÉLETEK vizsgálata különös tekintettel a korongbolygó kapcsolatára, planetezimálok dinamikájára, valamint különböző típusú bolygómigrációkra
- **PORTRANSZPORT ÉS PLANETEZIMÁL-KELETKEZÉSEK** vizsgálata protoplanetáris korongokban, részecske- és kétkomponensű folyadék modellekkel
- BOLYGÓRENDSZEREK KAOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK és hosszúidejű stabilitásának vizsgálata hatékony káoszdetektálási módszerekkel és nagypontosságú numerikus integrátorokkal
- NAGY FELBONTÁSÚ INFRAVÖRÖS SPEKTROSZKÓPIAI megfigyelések ESO VLT/CRIRES müszerrel, protoplanetáris korongok molekuláris abszorpciójának és emissziójának modellezése radiatív transzfer módszerrel
- **PROTOPLANETÁRIS- ÉS TÖRMELÉKKORONGOK** nagyszögfelbontású rádióinterferometriás képek (ALMA és MATISSE műszerekkel) modellezése radiatív transzfer módszerrel

- KORONG-BOLYGÓ KÖLCSÖNHATÁS vizsgálata numerikus hidrodinamikai és N–body szimulációk segítségével (GPU és párhuzamosított CPU kódokkal)
- BOLYGÓKELETKEZÉSI ELMÉLETEK vizsgálata különös tekintettel a korongbolygó kapcsolatára, planetezimálok dinamikájára, valamint különböző típusú bolygómigrációkra
- **PORTRANSZPORT ÉS PLANETEZIMÁL-KELETKEZÉSEK** vizsgálata protoplanetáris korongokban, részecske- és kétkomponensű folyadék modellekkel
- BOLYGÓRENDSZEREK KAOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK és hosszúidejű stabilitásának vizsgálata hatékony káoszdetektálási módszerekkel és nagypontosságú numerikus integrátorokkal
- NAGY FELBONTÁSÚ INFRAVÖRÖS SPEKTROSZKÓPIAI megfigyelések ESO VLT/CRIRES müszerrel, protoplanetáris korongok molekuláris abszorpciójának és emissziójának modellezése radiatív transzfer módszerrel
- PROTOPLANETÁRIS- ÉS TÖRMELÉKKORONGOK nagyszögfelbontású rádióinterferometriás képek (ALMA és MATISSE műszerekkel) modellezése radiatív transzfer módszerrel

- KORONG-BOLYGÓ KÖLCSÖNHATÁS vizsgálata numerikus hidrodinamikai és N–body szimulációk segítségével (GPU és párhuzamosított CPU kódokkal)
- BOLYGÓKELETKEZÉSI ELMÉLETEK vizsgálata különös tekintettel a korongbolygó kapcsolatára, planetezimálok dinamikájára, valamint különböző típusú bolygómigrációkra
- **PORTRANSZPORT ÉS PLANETEZIMÁL-KELETKEZÉSEK** vizsgálata protoplanetáris korongokban, részecske- és kétkomponensű folyadék modellekkel
- BOLYGÓRENDSZEREK KAOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK és hosszúidejű stabilitásának vizsgálata hatékony káoszdetektálási módszerekkel és nagypontosságú numerikus integrátorokkal
- NAGY FELBONTÁSÚ INFRAVÖRÖS SPEKTROSZKÓPIAI megfigyelések ESO VLT/CRIRES müszerrel, protoplanetáris korongok molekuláris abszorpciójának és emissziójának modellezése radiatív transzfer módszerrel
- **PROTOPLANETÁRIS- ÉS TÖRMELÉKKORONGOK** nagyszögfelbontású rádióinterferometriás képek (ALMA és MATISSE műszerekkel) modellezése radiatív transzfer módszerrel

- KORONG-BOLYGÓ KÖLCSÖNHATÁS vizsgálata numerikus hidrodinamikai és N–body szimulációk segítségével (GPU és párhuzamosított CPU kódokkal)
- BOLYGÓKELETKEZÉSI ELMÉLETEK vizsgálata különös tekintettel a korongbolygó kapcsolatára, planetezimálok dinamikájára, valamint különböző típusú bolygómigrációkra
- **PORTRANSZPORT ÉS PLANETEZIMÁL-KELETKEZÉSEK** vizsgálata protoplanetáris korongokban, részecske- és kétkomponensű folyadék modellekkel
- BOLYGÓRENDSZEREK KAOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK és hosszúidejű stabilitásának vizsgálata hatékony káoszdetektálási módszerekkel és nagypontosságú numerikus integrátorokkal
- NAGY FELBONTÁSÚ INFRAVÖRÖS SPEKTROSZKÓPIAI megfigyelések ESO VLT/CRIRES müszerrel, protoplanetáris korongok molekuláris abszorpciójának és emissziójának modellezése radiatív transzfer módszerrel
- PROTOPLANETÁRIS- ÉS TÖRMELÉKKORONGOK nagyszögfelbontású rádióinterferometriás képek (ALMA és MATISSE műszerekkel) modellezése radiatív transzfer módszerrel

- KORONG-BOLYGÓ KÖLCSÖNHATÁS vizsgálata numerikus hidrodinamikai és N-body szimulációk segítségével (GPU és párhuzamosított CPU kódokkal)
- BOLYGÓKELETKEZÉSI ELMÉLETEK vizsgálata különös tekintettel a korongbolygó kapcsolatára, planetezimálok dinamikájára, valamint különböző típusú bolygómigrációkra
- **PORTRANSZPORT ÉS PLANETEZIMÁL-KELETKEZÉSEK** vizsgálata protoplanetáris korongokban, részecske- és kétkomponensű folyadék modellekkel
- BOLYGÓRENDSZEREK KAOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK és hosszúidejű stabilitásának vizsgálata hatékony káoszdetektálási módszerekkel és nagypontosságú numerikus integrátorokkal
- NAGY FELBONTÁSÚ INFRAVÖRÖS SPEKTROSZKÓPIAI megfigyelések ESO VLT/CRIRES müszerrel, protoplanetáris korongok molekuláris abszorpciójának és emissziójának modellezése radiatív transzfer módszerrel
- **PROTOPLANETÁRIS- ÉS TÖRMELÉKKORONGOK** nagyszögfelbontású rádióinterferometriás képek (ALMA és MATISSE műszerekkel) modellezése radiatív transzfer módszerrel

van der Marel et al. (2013)

Rodrigez et al. (2014)

- 1. **aggregáció**: porszemcseméret növekedése (d_{por}: μ m $\rightarrow$ cm)
- 2. **koaguláció**: kialakulnak a planetezimálok (d_{por}: $cm \rightarrow m \rightarrow km$)
- 3. **bolygómag-keletkezés**: planetezimálok összeolvadnak $\rightarrow$ földszerű bolygómagok (M_p ~1M_{$\oplus$})
- 4. izoláció: elfogynak a planetezimálok ($M_p \sim 10M_{\oplus}$)
- 5. óriásbolygók: kritikus tömeg felett (M_P>15M⊕) a gázakkréció megszalad
- 6. **gap**: résnyitás a korongban ($M_p \ge M_h$)

- 1. **aggregáció**: porszemcseméret növekedése (d_{por}: μ m $\rightarrow$ cm)
- 2. **koaguláció**: kialakulnak a planetezimálok (d_{por}: $cm \rightarrow m \rightarrow km$)
- 3. **bolygómag-keletkezés**: planetezimálok összeolvadnak $\rightarrow$ földszerű bolygómagok (M_p ~1M_{$\oplus$})
- 4. izoláció: elfogynak a planetezimálok ($M_p \sim 10M_{\oplus}$)
- 5. óriásbolygók: kritikus tömeg felett (M_P>15M⊕) a gázakkréció megszalad
- 6. **gap**: résnyitás a korongban ($M_p \ge M_h$)

- 1. **aggregáció**: porszemcseméret növekedése (d_{por}: μ m $\rightarrow$ cm)
- 2. **koaguláció**: kialakulnak a planetezimálok (d_{por}: $cm \rightarrow m \rightarrow km$)
- 3. **bolygómag-keletkezés**: planetezimálok összeolvadnak $\rightarrow$ földszerű bolygómagok (M_p ~1M_{$\oplus$})
- 4. izoláció: elfogynak a planetezimálok ($M_p \sim 10M_{\oplus}$)
- 5. óriásbolygók: kritikus tömeg felett (M_P>15M⊕) a gázakkréció megszalad
- 6. **gap**: résnyitás a korongban ($M_p \ge M_h$)

- 1. **aggregáció**: porszemcseméret növekedése (d_{por}: μ m $\rightarrow$ cm)
- 2. **koaguláció**: kialakulnak a planetezimálok (d_{por}: $cm \rightarrow m \rightarrow km$)
- 3. **bolygómag-keletkezés**: planetezimálok összeolvadnak $\rightarrow$ földszerű bolygómagok (M_p ~1M_{$\oplus$})
- 4. izoláció: elfogynak a planetezimálok ($M_p \sim 10M_{\oplus}$)
- 5. óriásbolygók: kritikus tömeg felett (M_p>15M⊕) a gázakkréció megszalad
- 6. **gap**: résnyitás a korongban ($M_p \ge M_h$)

- 1. **aggregáció**: porszemcseméret növekedése (d_{por}: μ m $\rightarrow$ cm)
- 2. **koaguláció**: kialakulnak a planetezimálok (d_{por}: $cm \rightarrow m \rightarrow km$)
- 3. **bolygómag-keletkezés**: planetezimálok összeolvadnak $\rightarrow$ földszerű bolygómagok (M_p ~1M_{$\oplus$})
- 4. izoláció: elfogynak a planetezimálok ($M_p \sim 10M_{\oplus}$)
- 5. óriásbolygók: kritikus tömeg felett (M_p>15M⊕) a gázakkréció megszalad
- 6. **gap**: résnyitás a korongban ($M_p \ge M_h$)

- 1. **aggregáció**: porszemcseméret növekedése (d_{por}: μ m $\rightarrow$ cm)
- 2. **koaguláció**: kialakulnak a planetezimálok (d_{por}: $cm \rightarrow m \rightarrow km$)
- 3. **bolygómag-keletkezés**: planetezimálok összeolvadnak $\rightarrow$ földszerű bolygómagok (M_p ~1M_{$\oplus$})
- 4. izoláció: elfogynak a planetezimálok ($M_p \sim 10M_{\oplus}$)
- 5. óriásbolygók: kritikus tömeg felett (M_p>15M⊕) a gázakkréció megszalad
- 6. **gap**: résnyitás a korongban ($M_p \ge M_h$)

Trapping of giant-planet cores - I. Vortex aided trapping at the outer

dead zone edge, Regály, Zs.; Sándor, Zs.; Csomós, P.; Ataiee, S., MNRAS, 2013, MNRAS, 433, 2626

- migration of giant-plant core is indeed not halted at dead zone edges
- temporary migration trapping occurs only if vortex is formed
- anticyclonic vortices might act as planetary cradles

Trapping of giant-planet cores - I. Vortex aided trapping at the outer

dead zone edge, Regály, Zs.; Sándor, Zs.; Csomós, P.; Ataiee, S., MNRAS, 2013, MNRAS, 433, 2626

- migration of giant-plant core is indeed not halted at dead zone edges
- temporary migration trapping occurs only if vortex is formed
- anticyclonic vortices might act as planetary cradles

Trapping of giant-planet cores - I. Vortex aided trapping at the outer

dead zone edge, Regály, Zs.; Sándor, Zs.; Csomós, P.; Ataiee, S., MNRAS, 2013, MNRAS, 433, 2626

- migration of giant-plant core is indeed not halted at dead zone edges
- temporary migration trapping occurs only if vortex is formed
- anticyclonic vortices might act as planetary cradles

Asymmetric ro-vibrational CO lines as a sign of an embedded giant-

planet, Regály, Zs.; Király, S.; Kiss, L. L. 2014, ApJ, 785, L31

- embedded giant-planet makes the disk eccentric inside its orbit
- planet-caused disk disturbances have special near-IR spectral features
- giant-planets can be detected by CO near-IR line asymmetry

Trapping of giant-planet cores - I. Vortex aided trapping at the outer dead zone edge, Regály, Zs.; Sándor, Zs.; Csomós, P.; Ataiee, S., MNRAS, 2013, MNRAS, 433, 2626

- migration of giant-plant core is indeed not halted at dead zone edges
- temporary migration trapping occurs only if vortex is formed
- anticyclonic vortices might act as planetary cradles

Asymmetric ro-vibrational CO lines as a sign of an embedded giant-

planet, Regály, Zs.; Király, S.; Kiss, L. L. 2014, ApJ, 785, L31

- embedded giant-planet makes the disk eccentric inside its orbit
- planet-caused disk disturbances have special near-IR spectral features
- giant-planets can be detected by CO near-IR line asymmetry

Trapping of giant-planet cores - I. Vortex aided trapping at the outer dead zone edge, Regály, Zs.; Sándor, Zs.; Csomós, P.; Ataiee, S., MNRAS, 2013, MNRAS, 433, 2626

- migration of giant-plant core is indeed not halted at dead zone edges
- temporary migration trapping occurs only if vortex is formed
- anticyclonic vortices might act as planetary cradles

Asymmetric ro-vibrational CO lines as a sign of an embedded giant-

planet, Regály, Zs.; Király, S.; Kiss, L. L. 2014, ApJ, 785, L31

- embedded giant-planet makes the disk eccentric inside its orbit
- planet-caused disk disturbances have special near-IR spectral features
- giant-planets can be detected by CO near-IR line asymmetry

Trapping of giant-planet cores - I. Vortex aided trapping at the outer dead zone edge, Regály, Zs.; Sándor, Zs.; Csomós, P.; Ataiee, S., MNRAS,

2013, MNRAS, 433, 2626

- migration of giant-plant core is indeed not halted at dead zone edges
- temporary migration trapping occurs only if vortex is formed
- anticyclonic vortices might act as planetary cradles

Asymmetric ro-vibrational CO lines as a sign of an embedded giant-

planet, Regály, Zs.; Király, S.; Kiss, L. L. 2014, ApJ, 785, L31

- embedded giant-planet makes disk inside its orbit eccentric
- planet-caused disk disturbances have special near-IR spectral features
- giant-planets are detectable by CO near-IR line asymmetry

Dust depletion and accumulation in pressure maxima of transition disks,

Sándor, Zs,; Regály, Zs.; Tarczai-Nehéz, D., in prep

- pressure maxima formed at gap or dead zones edges are dust traps
- dead zone edge can act as a dust "vacuum cleaner"
- dead zone can be depleted in mm-sized dust in ~0.5Myr

Trapping of giant-planet cores - I. Vortex aided trapping at the outer

dead zone edge, Regály, Zs.; Sándor, Zs.; Csomós, P.; Ataiee, S., MNRAS, 2013, MNRAS, 433, 2626

- migration of giant-plant core is indeed not halted at dead zone edges
- temporary migration trapping occurs only if vortex is formed
- anticyclonic vortices might act as planetary cradles

Asymmetric ro-vibrational CO lines as a sign of an embedded giant-

planet, Regály, Zs.; Király, S.; Kiss, L. L., 2014, ApJ, 785, L31

- embedded giant-planet makes disk inside its orbit eccentric
- planet-caused disk disturbances have special near-IR spectral features
- giant-planets are detectable by CO near-IR line asymmetry

Dust depletion and accumulation in pressure maxima of transition disks

Sándor, Zs,; Regály, Zs.; Tarczai–Nehéz, D., in prep

- pressure maxima formed at gap or dead zones edges are dust traps
- dead zone edge can act as a dust "vacuum cleaner"
- dead zone can be depleted in mm-sized dust in ~0.5Myr

Interpreting Brightness Asymmetries in Transitional Disks: Vortex at Dead Zone or Planet Carved Gap Edges?, Regály, Zs.; Juhász, A.; Tarczai–Nehéz, D., in prep

- vortices can be formed in gap carved by a planet or dead zone edges
- vortices disappear for gap-cases and remains long for dead zone cases
- dead zone or gap edge vortices scenarios (planets being in born or already formed) can be distinguished by ALMA images

Chaotic transients and fractal structures in planetary feeding zones: An extended formula to the isolation mass, Kovács, T,; Regály, Zs. submitted to ApJL

- evidence of fractal structure of the feeding zone
- provide approximation of a precise isolation mass
- replenishment of the feeding zone due to the dissipation force

Chaotic transients and fractal structures in planetary feeding zones: An extended formula to the isolation mass, Kovács, T,; Regály, Zs., submitted to ApJL

- evidence of fractal structure of the feeding zone
- provide approximation of a precise isolation mass
- · replenishment of the feeding zone due to the dissipation force

Estimating the age of giant planet in HD95086 via ALMA observations,

- only planets in eccentric orbit create spiral patterns
- spiral structure evolution is independent of planetary eccentricity
- planetary age can be inferred by spiral

Chaotic transients and fractal structures in planetary feeding zones: An extended formula to the isolation mass, Kovács, T,; Regály, Zs., submitted to ApJL

- evidence of fractal structure of the feeding zone
- provide approximation of a precise isolation mass
- · replenishment of the feeding zone due to the dissipation force

Estimating the age of giant planet in HD95086 via ALMA observations,

- only planets in eccentric orbit create spiral patterns
- spiral structure evolution is independent of planetary eccentricity
- planetary age can be inferred by spiral

Chaotic transients and fractal structures in planetary feeding zones: An extended formula to the isolation mass, Kovács, T,; Regály, Zs., submitted to ApJL

- evidence of fractal structure of the feeding zone
- provide approximation of a precise isolation mass
- · replenishment of the feeding zone due to the dissipation force

Estimating the age of giant planet in HD95086 via ALMA observations,

- only planets in eccentric orbit create spiral patterns
- spiral structure evolution is independent of planetary eccentricity
- planetary age can be inferred by spiral

Chaotic transients and fractal structures in planetary feeding zones: An extended formula to the isolation mass, Kovács, T,; Regály, Zs., submitted to ApJL

- evidence of fractal structure of the feeding zone
- provide approximation of a precise isolation mass
- · replenishment of the feeding zone due to the dissipation force

Estimating the age of giant planet in HD95086 via ALMA observations,

- only planets in eccentric orbit create spiral patterns
- spiral structure evolution is independent of planetary eccentricity
- planetary age can be inferred by spiral

Chaotic transients and fractal structures in planetary feeding zones: An extended formula to the isolation mass, Kovács, T,; Regály, Zs., submitted to ApJL

- evidence of fractal structure of the feeding zone
- provide approximation of a precise isolation mass
- · replenishment of the feeding zone due to the dissipation force

Estimating the age of giant planet in HD95086 via ALMA observations,

Regály, Zs.; Juhász A; Moór, A.; Sándor, Zs.; Kovács T., in prep

- only planets in eccentric orbit create spiral patterns
- spiral structure evolution is independent of planetary eccentricity
- planetary age can be inferred by spiral

Collisional N-body simulation of planetary core growth, Forgács-Dajka,

E.; Süli, Á.; Regály, Zs.; Kovács T.; Dobos, L., in prep

- comparison of Runge-Kutta & Hermite integrator schemes
- final core mass depends on the collision factor
- final core mass depends on the initial condition?

Chaotic transients and fractal structures in planetary feeding zones: An extended formula to the isolation mass, Kovács, T,; Regály, Zs., submitted to ApJL

- evidence of fractal structure of the feeding zone
- provide approximation of a precise isolation mass
- · replenishment of the feeding zone due to the dissipation force

Estimating the age of giant planet in HD95086 via ALMA observations,

Regály, Zs.; Juhász A; Moór, A.; Sándor, Zs.; Kovács T., in prep

- only planets in eccentric orbit create spiral patterns
- spiral structure evolution is independent of planetary eccentricity
- planetary age can be inferred by spiral

Collisional N-body simulation of planetary core growth, Forgács-Dajka,

E.; Süli, Á.; Regály, Zs.; Kovács T.; Dobos, L., in prep

- comparison of Runge-Kutta & Hermite integrator schemes
- final core mass depends on the collision factor
- final core mass depends on the initial condition?

sma [AU]